

CONSILIUL JUDEȚEAN SATU MARE
CENTRUL JUDEȚEAN PENTRU CONSERVAREA ȘI PROMOVAREA CULTURII TRADIȚIONALE
SATU MARE
BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ SATU MARE

**200 DE ANI DE LA NAȘTEREA PĂRINTELUI
IOAN ANDERCO - HOMORODANU**

- BOTIZ, 20 FEBRUARIE 2011 -

200 de ani de la nașterea părintelui Ioan Anderco-Homorodanu

În 19 februarie 2011 s-au împlinit 200 de ani de când s-a născut la Botiz, una dintre personalitățile ecleziastice românești marcante ale secolului XIX, preotul greco-catolic Ioan Anderco-Homorodanu, membru de frunte al vestitei familii nobiliare românești din părțile noastre. În celebra lucrare a lui Ioan Cavalier de Pușcariu, familia "Anderko de Homorod" este amintită ca având membri trăitori în comunele Odoreu, Târșolț, cetatea Satu Mare, donația (acordarea diplomei) fiind în Homorod¹. Am cercetat majoritatea covârșitoare a registrelor parohiale de stare civilă ale parohiilor românești greco-catolice din jud. Satu Mare și putem lesne afirma faptul că majoritatea familiilor Anderco din părțile Sătmărilor locuiau la Botiz, deși familii cu acest nume am mai întâlnit și în alte zone, mai apropiate sau mai îndepărtate de Botiz, precum Acâș sau Vetiș². Probabil că parohul Botizului din anii când Ioan cavalier de Pușcariu strângea datele pentru întocmirea renumitei sale lucrări nu a furnizat solicitatorului niciun fel de informații, astfel se explică faptul că Botizul nu figurează printre localitățile în care locuiau nobili români din familia Anderco.

Există ipoteza că pe la 1809, sub păstorirea parohului Ioan Boijtor (slujitor între anii 1809-1817 în această parohie), a venit în Botiz de la Homorodu de Jos și „altă creangă”, a doua a familiei „Andercoiană din Homorodu de Jos, aducând cu sine Evanghelia românească tipărită în Blaj sub Atanasie Rednic la 1765 și un clopot de 60 kgr...”³. Afirmația aceasta ne aduce la cunoștință faptul că prima „descălecare” a familiei Anderco la Botiz data de mai multă vreme, familia Anderco venind la Botiz în urma unui schimb de moșii cu familia conților Károlyi⁴.

Alexandru Anderco Cuza, alt membru al familiei Anderco, mare proprietar la Borșa, fost deputat de Maramureș, afirma că tradiția familiei spunea că strămoșii lor ar fi fost de origine franceză, titlul nobiliar primindu-l pe la 1600, o dată cu moșia Homorodu de Jos. Și el vorbește de un schimb de moșie cu contele Károlyi, dar ne furnizează o altă informație importantă, faptul că în urma schimbului s-au iscat neînțelegeri, astfel că părțile au purtat un proces derulat pe parcursul mai multor ani. Alte opinii spun că familia Anderco, așezată la Homorod, ar fi avut origine macedoneană⁵.

O parte din zestrea documentară a familiei Anderco, a unei ramuri a acesteia mai precis, se păstrează la filiala Cluj-Napoca a Bibliotecii Academiei. Documentele au fost achiziționate în 1970, iar după doi ani, sub îngrijirea bibliografei Maria Ursuțiu (care, probabil a semnat și prefața) a apărut o lucrare dedicată acestui fond⁶.

Fondul, structurat în special pe acte aparținătoare familiei protopopului de Borșa Alexie Anderco (fratele vicarului de care ne ocupăm în acest material), îndeosebi ale sale și ale fiului Artemiu, conține și câteva acte în legătură cu vicarul Ioan Anderco-Homorodanu.

Din cercetările noastre de până acum, am consemnat un grup masiv de 16 personalități aparținând cinului preoțesc din familia Anderco. Dar, numele Anderco este întâlnit în mai multe domenii ale vieții socio-cultural-politice din județele Satu Mare și Maramureș, lucrările bio-bibliografice destinate personalităților sătmărene dovedind cu prisosință acest lucru⁷.

Părinții pr. Ioan Anderco-Homorodanu au fost Simion Anderco și Maria Ombodan, o familie de țărani frunțași, nemeși ai locului, după cum am văzut. Asupra datei nașterii sale sunt acreditate mai multe variante, deși registrul parohial privind nașterile înregistrate la Botiz înregistrează cu claritate data menționată de noi, folosită și de către canonicul Victor Bojor, după un extras trimis în perioada interbelică de către parohul gr.-cat. de atunci al Botizului, pr. Pompiliu L. Tămaș. Pe piatra de mormânt a părintelui Ioan Anderco-Homorodanu este înscris anul 1810, după cum se va vedea din lectura textului nostru. Probabil că tatăl lui

¹ Ioan cavalier de Pușcariu, *Date istorice privitoare la familiile nobile române*, ediția 2-a, Cluj-Napoca, 2003, pp.19, 22, 23.

² Viorel Câmpean, *Preoți din Sătmărilor*, mss.

³ Victor Bojor, *Canonicii Diecezei greco-catolice de Gherla (1857-1937)*, Cluj, 1937, pp. 69-70.

⁴ Claudiu Porumbăcean, Bujor Dulgău, *Oameni din Sătmărilor*, Satu Mare, 2000, p. 10.

⁵ V. Bojor, *op. cit.*, p. 70.

⁶ *** *Arhiva Anderco de Homorod. Catalog*, Biblioteca Academiei R.S.R., Filiala Cluj, Secția Arhiva Istorică, Cluj, 1972; volumul conține VI+53 și un indice de nume.

⁷ Amintim lucrările, în ordinea cronologică a apariției: *** *Zece personalități istorice sătmărene*, Satu Mare, 1997; Cl. Porumbăcean, B. Dulgău, *op.cit.*; George Vulturescu, *Cultură și literatură în ținuturile Sătmărilor. Dicționar 1700-2000*, Satu Mare, 2000; V. Câmpean, *Oameni și locuri din Sătmărilor*, vol. I, Satu Mare, 2008, (ed. 2-a, Satu Mare, 2010), vol. II, Satu Mare, 2010.

Ioan Anderco era frate cu vicarul foraneu de Maramureș, Petru Anderco⁸ care îi era deci unchi celui care avea să ajungă vicar general episcopal substituit⁹.

Privitor la data nașterii, răsfoind dosarul am constatat un fapt deosebit de interesant, anume că în dreptul datei de 19 februarie 1811, când s-a născut copilul Ioan în familia lui Simion Anderco și Maria Ombodan, parohul Ioan Boijthor consemnează în limba română, cu caractere latine! Până atunci și multă vreme după aceea, consemnările din registrele parohiale din părțile Sătmăruului erau făcute ori în limba latină, ori, mai rar, în limba română, dar cu caractere chirilice; de prin 1835 până după potolirea furtunii pașoptiste în registre parohii români greco-catolici vor scrie doar în limba maghiară. Dar să dăm curs consemnării menționate: „Parochul locului Ioan Boijthor am botezat și miruit fiul Ioann alui Anderco Simion și Ombodan Marie. Nasii Boijthor Maria și Kozma Georgie. 19-a Februarii 1811”¹⁰.

În familia celor doi nobili români din Botiz știm că s-au mai născut copiii: Ana (în 28 martie 1809)¹¹, Alexius (5 oct. 1818, viitor preot, vom vorbi mai jos depre el)¹², Andreas (6 ianuarie 1824)¹³.

Studiile primare și gimnaziale le-a urmat la Satu Mare, unde și-a dovedit eminența, astfel că episcopul de Muncaci Alexiu Pocsy l-a trimis să studieze, în intervalul 1826-1831, filosofia și teologia la Trnavia (azi Nagyszombat, Ungaria) și Pojon (azi Bratislava, Slovacia). În cursul anului doi de filosofie a avut parte de o bursă fundațională. Se spune că a fost nevoit să plece, împreună cu un grup de colegi pe jos de la Botiz până la Trnavia¹⁴. A absolvit și teologia cu eminență, în 1831.

S-a căsătorit în anul 1833, după aceea urmând, în cursul aceluiași an, hirotonirea, în 29 martie lector, în 30 martie ipodiaton, în 2 aprilie deacon și în 4 aprilie preot, prin punerea mâinilor de către episcopul greco-catolic rutean de Eperjes (azi Prešov, Slovacia). S-a întâmplat așa pentru că abia în 1838 a fost numit episcop la Muncaci Basiliu Popovics, după repausarea în 1831 a lui Alexiu Pocsy. În ziua de 14 aprilie 1833 nou-hirotonitul preot Ioan Anderco a primit jurisdicția și “facultatea” pentru celebrarea primei Liturghii.

A debutat prin a sluji în două parohii aflate pe malul drept al Tisei, astăzi aparținând de statul ucrainean. Mai întâi a funcționat la Așșa de Mijloc, interimar slujind și în parohia Biserica Albă. Tot probabil, între 1837-1840 a fost paroh la Slatina, fiind totodată și protopop al Sighetului. Din 1839 a îndeplinit și funcțiile de administrator interimar al oficiului protopopesesc din districtul Sighet și inspector al școlilor confesionale greco-catolice din acele părți.

Din informațiile pe care le avem până acum despre familia sa, știm că a avut două fiice: Elisabeta (n. 1833, a decedat în 1840 la Negrești) și Maria (n. 1835, a decedat în 1852 la Negrești). La repausarea acestei fiice din urmă, în *Foaie pentru minte, inimă și literatură* a apărut o elegie-epitaf intitulată *O fecioară*.

Din iunie 1840 părintele Ioan Anderco-Homorodanu este paroh la Negrești, fiind și protopop al districtului. În 1847 reușește ridicarea unei frumoase biserici de piatră, cu hramul “Adormirea Maicii Domnului”. Pe parcursul anului 1847 a asigurat interimatul la Certeze.

Pe când Ioan Anderco-Homorodanu slujea la Negrești îi scria mai tânărului său frate Alexie¹⁵, dându-i relații despre gospodărie și frați, sfătuindu-l însă să se ocupe cu seriozitate de studiile sale și de însușirea limbii germane. Alexiu Anderco, hirotonit în 1845, a și slujit la începutul preoției sale, în anul hirotonirii, la Negrești, fiind capelan al fratelui său.

După înființarea Ep. de Gherla, prin decretul imperial din 24 ian. 1857, Ioan Anderco-Homorodanu va fi numit canonic arhidiacon sau lector al Capitlului bisericii catedrale din Gherla, părăsește astfel Negreștiul în martie 1857.

⁸ *Petru Anderco* (1776-1869). Vicar foraneu al Ep. de Muncaci, prof. de teologie morală și de pastorală la teologia din Ungvár. Înființarea primelor școli românești din Maramureș i se datorează. În timpul păstoririi sale a trecut Maramureșul de sub jurisdicția Muncaciului sub cea a Episcopiei de Gherla. A fost un preot iubit de popor și stimat, astfel încât „păstorirea” lui s-a bucurat de o mare autoritate în mijlocul românilor, aceștia privindu-l ca pe părintele și patriarhul lor.

⁹ V. Bojor, *op. cit.*, p. 66.

¹⁰ D.J.A.N. Satu Mare, *Colecția registrelor parohiale și de stare civilă*, Dosar 259, f. 57 v.

¹¹ *Idem*, Dosar 259, f. 52 v.

¹² *Idem*, Dosar 260, f. 2 v.

¹³ *Idem*, Dosar 260, f. 9.

¹⁴ V. Bojor, *op. cit.*, p. 66.

¹⁵ *Alexiu Anderco* (1818, Botiz-1884, Borșa). Cu “frumoase studii teologice, a luptat pentru drepturile românilor prin numeroase articole în presa vremii și a fost un foarte bun psiholog și pedagog, cunoștințe ce s-au revărsat apoi cu dragoste”, asupra copiilor și nepoților. Căsătorit cu Ana Mihalyi de Așșa. Hirotonit în 1845. Și-a legat destinul de Borșa unde a slujit după plecarea de la Negrești până la repausare. A avut o familie numeroasă descrisă de fiul Ioan Artemiu, un strălucit talent literar: “a crescut și măritat patru fete – tunsaptru preotese: Isabela Dannu, Iulia Manu, Emilia Coman (de asemenea înzestrată cu talent literar, n.n.), Anița Mihali, a crescut și crește patru feciori și o fetiță: Floricica, Artemiu (eu adecă), Aurelian, Abel, Cuza-Coriolan.”

Va ocupa apoi numeroase funcții, astfel, în 1867 era vicepreședinte și consilier referent la Tribunalul matrimonial, președinte la oficiul exactoral, examinator prosinodal și asesor la Sf. Scaun consistorial¹⁶, fiind numit chiar prepozit, apoi vicar general episcopal substituit, în perioada în care postul de vicar general era ocupat de Macedon Pop, deci în răstimpul în care episcopul Ioan Vancea trecuse în scaunul metropolitan de la Blaj.

În această calitate Ioan Anderco a luat parte la Conciliul provincial prim desfășurat la Blaj în 1872, subscriind actele și decretele conciliului ca “vicar general capitular al diecezei Gherlei”, fiind al treilea pe lista semnatarilor, după mitropolit și episcopul Lugojului, semnând aidoma lor: “întărind am scris”¹⁷. În 1874 a fost promovat în funcția de prepozit, lucru întâmplat după moartea prepozitului Macedon Pop. Din ianuarie 1879, după plecarea episcopului Mihail Pavel la Episcopia de Oradea, până în 18 august 1879, când a fost înscăunat noul ierarh greco-catolic de Gherla, Ioan Sabo, Ioan Anderco a deținut iarăși funcția de vicar capitular.

S-a păstrat și o scrisoare din 7 iunie 1863, Ioan Anderco se afla deja la Gherla, în care acesta îi scrie fratelui său despre neînțelegerile din cercurile clericale române, despre starea sănătății episcopului Ioan Alexie și despre tratativele cu episcopul de Oradea, Iosif Papp-Szilagyî, comunicându-i de asemenea faptul că fratele lor Baziliu (n. 1829, Botiz - m. 1884, Batarci, multă vreme slujitor în parohia unde și-a dat obștescul sfârșit) depusese jurământul de asesor consistorial¹⁸. Tot din Gherla, în 4 octombrie, Ioan Anderco își anunță cu bucurie fratele Alexie că a fost numit protopop de Vișeu, de care aparținea parohia acestuia, Borșa. În 15 martie 1874 Ioan îi trimite niște îndrumări, în vederea obținerii postului de capelan pentru ginerele lui Alexie, Petru Mihali. În 1875, aceleași îndrumări, de astă dată pentru obținerea parohiei Vișeu de Mijloc, pentru același ginere. În fine, ultima epistolă păstrată de la Ioan Anderco-Homorodanu către fratele Alexie este expedită în 1 august 1877, tot din Gherla. În cuprinsul acesteia sunt expuse discuțiile cu consistoriul pe tema parohiilor din Turț și Mireș (jud. Maramureș), precum și conflictele cu episcopul Mihail Pavel¹⁹.

Demn de menționat din activitatea lui Ioan Anderco-Homorodanu ar fi și faptul că a sprijinit învățământul în limba română, a inițiat colecte pentru înființarea unei academii române de drept, a militat pentru subscrierea de acțiuni la Banca “Albina” din Sibiu.

După cum se știe, Seminarul Teologic de Gherla și-a deschis porțile în 1859, primii canonici fiind și profesori de teologie. Ioan Anderco a predat *Teologia Morală și Pastorală*, “având manuscrisele compuse de el însuși”²⁰. În 2 iulie 1863, la înmormântarea episcopului de Gherla, Ioan Alexi, cuvântul funebru a fost rostit de Ioan Anderco, discurs panegiric publicat ulterior în presa de limba română sub titlul *Să căutăm cele eterne*, motto-ul aparținând Sf. Evanghelist Ioan: “Merg la acela, care m-a trimis pe mine, și nimeni dintre voi nu mă întreabă: Unde mergi?”²¹.

Ioan Anderco-Homorodanu s-a numărat printre numeroșii corespondenți ai lui George Barițiu, acel “Nestor al ziaristicii românești”. Reproducem de altfel mai jos scrisoarea adresată lui Barițiu. În 1862 se număra printre abonații la „Foaie pentru minte, inimă și literatură”, suplimentul cunoscutei “Gazeta Transilvaniei”. A fost prezent în 1869 la Șomcuta Mare, cu ocazia adunării generale a “Astrei”, desfășurată în acea localitate.

Ultimii ani din viață și i-a petrecut la Ormani (în apropierea Gherlei), în casa uneia din nepoatele sale, căsătorită cu notarul Ioan Bercian. Ioan Anderco-Homorodanu s-a îngrijit de altfel de creșterea copiilor acestei familii. El a repausat în 30 iulie 1890 la Ormani, cauza morții fiind slăbiciunea bătrâneților. Prohodul a fost onorat de prezența canonicilor Vasile Pop și Eusebiu Cartice, asistați de mai mulți preoți din jur. Pe mormântul aflător în cimitirul din Orman e gravată o cruce, iar sub acesta următoarea inscripție: “Aici așteaptă învierea de obște osemn.[tele] Prepozitului capitular de Gherla I.A. Homorodeanu. S'a născut în anul 1810 Iuliu 30”²².

Marcăm acest moment aniversar și prin publicarea câtorva documente care ne înfățișează aspecte din activitatea celui care a fost părintele Ioan Anderco-Homorodanu.

¹⁶ Vezi *Șiematismul Veneratului Cleru a nou înființatei diecese a Gherlei pre anulu dela Christosu 1867*, Gherla, cu tipariulu diecesanu, 1867, pp. 1, 238.

¹⁷ V. Bojor, *op. cit.*, p. 68.

¹⁸ Noi împărtășim părerea că acest Basiliu Anderco nu era de fapt frate cu cei doi; sau, posibil să se fi născut dintr-o a doua căsătorie a lui Simion Anderco, mama lui Basiliu numindu-se Agatha Rentye.

¹⁹ Pentru documentele la care am făcut referire în acest text, a se vedea lucrarea amintită de noi, *** *Arhiva Anderco de Homorod. Catalog*, Cluj, 1972, pp. 18-19.

²⁰ V. Bojor, *op. cit.*, p. 68.

²¹ “Sionul Românesc”, Viena, nr. 16, 1 sept. 1873 apud V. Bojor, *op. cit.*, p. 69.

²² V. Bojor, *op. cit.*, p. 69.

Documente:

1. Scrisoarea lui Ioan Anderco-Homorodanu către George Barițiu.

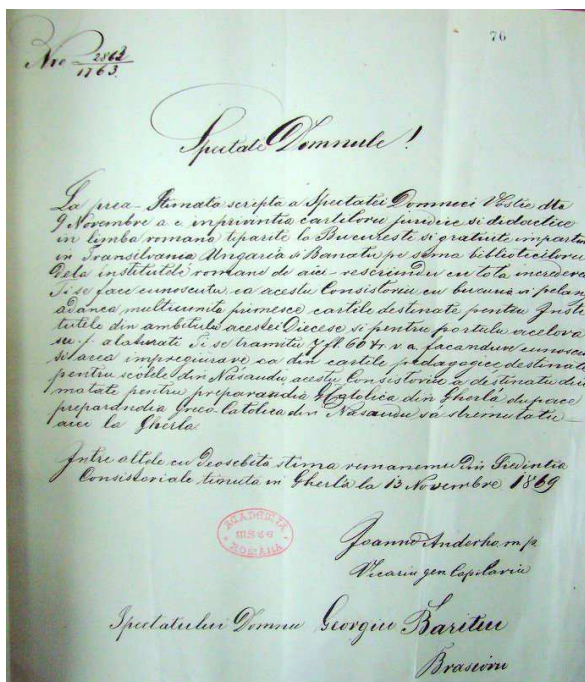
Spectate Domnule!

La prea Stimata scriptă a Spectatei Domniei Voastre dta. 9 Novembre a.c. în privința cărților juridice și didactice în limba română tipărite la București și gratuite împărțite în Transilvania, Ungaria și Banat pe seama bibliotecilor dela institutele române de aici rescriind cu toată încrederea Ți se face cunoscut că acest Consistoriu cu bucurie pre lângă adâncă mulțumită primește cărțile destinate pentru institutele din ambutul acestei Diecese și pentru portul acelora su f. alăturat Ți se transmit 7 fl. 60 cr. v.a. făcând cunoscută și acea împrejurare că din cărțile pedagogice destinate pentru școalele din Năsăud acest consistoriu a destinat jumătate pentru Preparandia Greco-catolică din Gherla după ce Preparandia Greco-catolică din Năsăud s-a strămutat aici la Gherla.

Între altele cu deosebită stimă rămânem din Ședința Consistorială ținută în Gherla la 13 Novembre 1869

Ioanu Anderco m.p.
Vicariu gen. Capitular

Spectatului Domn Georgiu Barițiu
Brașiovu²³

Scrisoarea lui Ioan Anderco-Homorodanu
către George Barițiu (Biblioteca Academiei Române, București)

²³ Biblioteca Academiei Române, mss. rom. 981, f. 76; 101 [aceeași epistolă la ambele cote].

2. 1860 iunie 10. Circulara nr. 1200 din 21 mai 1869 a episcopiei din Gherla, prin care Georgiu Maniu este sfătuit să militeze ca Toma Șorban să fie ales în funcția de consilier școlar pe lângă senatul școlar comitatens.

Mult onorate în Christos frate!

În nex cu circulariul de aici su<b> n-rul 1034 dimis, și în urma provocării Ilustrisimului ordinariat de la Urbea-Mare de su<b> n-rul 295 a.c. în privința alegerii consilierului școlastic, veți avea de a ve coînțelege cu m<ult> o<norații> domnii protopopi a Urbei-Mari dintru acela comitat conlucrînd cît va fi cu puțință să se aleagă reverendisimul domn Toma Șorban, arhidiaconul din Careiul-Mare, căci r<everendi>sima Domnia sa, locuind în locul adunărilor comitatense, îi va fi mai ușor a fi de față și a ne reprezenta la adunările comitatense, îi va fi mai ușor a fi de față și a ne reprezenta la adunările senatului scholastic. Însărcinându-te m<ult> on<orate> frate Georgiu Maniu, protopopul Seinului, ca despre tot actul alegerei, să faci relațiune acestui ordinariat însemnînd și persoana celui în care s-a concentrate voturile. Altcum cu propensiune frățească rămînînd: Gherla, la 21 mai 1869. Mult onoratei frăției tale, predict frate în Christos.

Ioane Anderko homorodanul, vicariu gen.<eral> capitulariu²⁴.

Mult onoratului Georgiu Maniu, protopop în tractul Seinului.

Pentru autenticitate:

Dat Seini, 10 iunie 1869.

Georgiu Maniu,
Protopop district<ului> Seini

3. 1871 iulie 18, Gherla. Circulara semnată de Ioan Anderco Homorodeanul, în care se face un apel călduros pentru contribuții în bani în vederea înființării unei academii de drept.

35. Circular către întreg clerul diezean.

1593

903

Reverendisimilor domni vicari foranei și arhidiaconi!

Mult onoraților domni protopopi și preoți!

Poporul român dacă voiește a trăi ca națiune, dacă voiește a ocupa loc în concertul națiunilor celorlalte, are trebuință de cultură, care fără institute de învățămînt național nu se poate cîștiga cel puțin națională, nu; avem dară lipsă de institute de învățămînt de tot felul, și așa și de institute mai înalte. Asociațiunea Transilvană pentru cultura poporului român amăsurat numelui său și scopului pentru care s-a înființat pe baza acestui adevăr, a îmbrățișat idea înființării unei ACADEMII DE DREPTURI ROMANE, a cărei necesitate este simțită de întreaga națiune română și luă inițiativa emițînd, pe lîngă un “apel către toți românii și toți alții iubitori de progress”, coli de contribuiri.

Consistorul de aici simțind necesitatea imperativă a unei facultăți juridice române și pătruns de dorirea culturii naționale și a progresului și fiind sigur că și ven<eratul> cler și poporul credincios din dieceza Gherlei este pătruns de asemenea simțiri acluzînd apelul²⁵ Asociațiunii și coli de contribuiri, vă provocă cu toată căldura, ca să contribuiți după puteri și să îndemnați și pe poporul concrezut grijii frățiilor voastre la asemenea contribuiri. Zelul național, iubirea de cultură și progres, de care este sigur consistorul că sînteți animați îl îndreptează a spera că rezultatul acestei provocări va fi mulțumitor. De la energia frățiilor voastre

²⁴ *** *Lupta românilor din județul Satu Mare pentru făurirea statului național unitar român. Documente 1848-1918*, București, 1989, p. 171.

²⁵ Este vorba de „Apelul” adresat de comitetul „Astrei” la 11 mai 1871, în care se făcea un călduros apel la înființarea unei academii de drept, apud „Transilvania”, Brașov, an V, nr. 5/1872, p. 60; nr. 8/1872, pp. 96, 106; nr. 14/1872, p. 168.

așteaptă consistorul că veți contribui cu liberalitate și veți întrepune cu tot zelul luminând poporul și provocându-l ca să-și consacreze obolul pe altarul națiunii.

Spre acest scop veți putea ține adunări tractuale, constatatoare din preoți și mireni, în număr cât mai considerabil, unde explicând salutarul scop să se facă colectă; aceasta se va putea face și cu ocaziunea altor adunări prin acele astrinse în orișice altă cauză; veți face cunoscută această idee în cercuri cât de extinse; veți îndemna poporul în biserică și în convorbiri private la contribuiri cât de numeroase. Contribuirile se vor însemna în colile de oferte ce se trimit care sînt a se resusterne aici, pentru mai mare evidență – fie acele înscrise ori goale, dimpreună cu suma adunată, care de aici se va străpune la locul destinațiunii sale. Din ședința consistorială ținută în Gherla la 18 iulie 1871.

Ioan Anderko Homorodeanul m.p.
Vicar general capitular²⁶.

4. 1871 septembrie 16, Gherla. Circular prin care Ioan Anderko Homorodeanul îndeamnă pe preoții din dieceza Gherlei să facă propagandă și să subscrie acțiuni la banca “Albina” din Sibiu.

38. Circular către întreg clerul diecezan.

1884
1118

Reverendisimilor domni vicari foranei și arhidiaconi!
Mult onorațiilor domni protopopi și preoți!

Între numeroasele trebuințe ale poporului român pentru a-și putea asigura existența și prosperitatea venitoare, este și interesul material. În privința culturii spirituale a națiunii române, deși este încă mult de făcut, s-a făcut totuși ceva; însă interesele materiale ale ei au fost neglijate, terenul economiei naționale ignorat.

Unii bărbați distinși ai națiunii noastre îndemnați de aceste trebuințe și conduși de sacrul zel de a prevedea poporul român cu instituțiuni, care să-i amelioreze starea sa materială și astfel a contribui și a conlucra la clădirea marelui edificiu a prosperității poporului: s-au asociat într-un comitet pentru fundarea unui “*Institut de credit și de economii sub numele <Albina>*”, cu reședința în Sibiu și cu cercul de activitate pentru Transilvania și Ungaria. Din Statutele acestui institut, întărite de Majestatea sa și aprobate de înaltul Minister Regal Ungar de Agricultură, industrie și comerț și din programul acestui institut, care s-a adus la cunoștința publicului român prin foile publice naționale, și frațiile voastre v-ați putut convinge despre salutarul scop al acestui institut, care este: “a procura poporului țaran mijloacele banale necesare pentru purtarea și dezvoltarea economiei sale”.

Pentru atingerea scopului acesta este de lipsă sucursul națiunii; drept aceea frațiile voastre sînteți provocați cu căldură, ca să faceți cunoscut acest institut în cercurile de activitate a frațiilor voastre, îndemnînd pe cei în stare a subscrie la acțiuni. Casele bisericesti mai în bună stare încă vor putea cumpăra acțiuni. Termenul subscrierii durează pînă la 10 octombrie a.c. Condițiile subscrierii și locul unde sînt a se face subscrierile s-au publicat prin jurnale.

Dat în Gherla la 16 septembrie 1871.

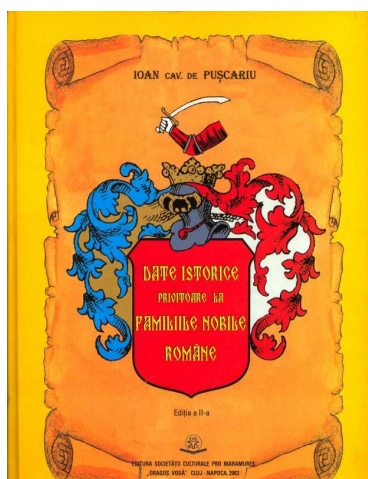
Ioan Anderko homorodeanul m.p.,
Vicar general capitular²⁷.

²⁶ *** *Lupta românilor din județul Satu Mare pentru făurirea statului național unitar român. Documente 1848-1918*, București, 1989, pp. 182-183.

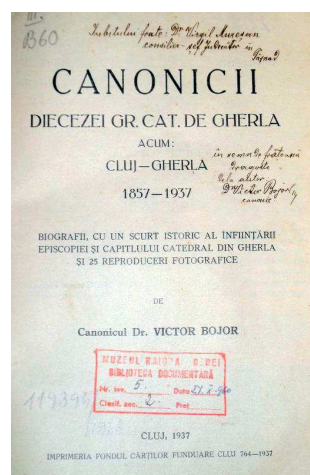
²⁷ *Ibidem*, pp. 183-184.

Bibliografie:

- *** *Arhiva Anderco de Homorod. Catalog*, Cluj-Napoca, Biblioteca Academiei R.S.R., Filiala Cluj, Secția Arhiva Istorică, Cluj, 1972.
- Bojor, Victor, *Canonicii Diecezei greco catolice de Gherla (1857-1937)*, Cluj, Imprimeria Cărților Funduare, 1937.
- Câmpean, Viorel, *Oameni și locuri din Sătmar*, Satu Mare, Ed. Citadela, 2008; ediția 2-a, Satu Mare, Ed. Citadela, 2010).
- Câmpean, Viorel, *Oameni și locuri din Sătmar*, vol. II, Satu Mare, Ed. Citadela, 2010.
- Câmpean, Viorel, *Preoți din Sătmar*, mss.
- Direcția Județeană a Arhivelor Naționale Satu Mare, *Colecția registrelor parohiale și de stare civilă*.
- *** *Lupta românilor din județul Satu Mare pentru făurirea statului național unitar român. Documente 1848-1918*, București, Direcția Generală a Arhivelor Statului din R.S.R., 1989.
- Porumbăcean, Claudiu; Dulgău, Bujor; *Oameni din Sătmar*, Satu Mare, Ed. Solștițiu, 2000.
- Pușcariu, Ioan cavalier de, *Date istorice privitoare la familiile nobile române*, ediția 2-a, Cluj-Napoca, Ed. Societății culturale Pro Maramureș „Dragoș Vodă”, 2003.
- Șiematismul Veneratului Cleru a nou înființatei diecese a Gherlei pre anulu dela Christosu 1867*, Gherla, cu tipariulu diecesanu, 1867.
- Vulturescu, George, *Cultură și literatură în ținuturile Sătmarului. Dicționar 1700-2000*, Satu Mare, Editura Muzeului Sătmărean, 2000.
- *** *Zece personalități istorice sătmărene*, ediție îngrijită de Gheorghe Toduț, Satu Mare, Biblioteca Județeană Satu Mare, 1997.

Celebra lucrare a lui Ioan cavalier de Pușcariu
dedicată
Familiilor nobile române

Lucrarea lui Victor Bojor aflată în colecțiile
Bibliotecii Județene Satu Mare

Material aniversar întocmit în luna februarie 2011 de către

Viorel Câmpean